

Prosjektorientering - Lappland kraftverk - gjeldende norsk og svensk forhold/lovgivning

Sammendrag av prosjektet/foretagendet med hensyn til norsk og svensk lovgivning

- 1.0 Lappland kraftverk er basert på vannressurser fra Norge og dels Sverige, som har sitt utløp til Stora Luleälven i Jokkmokk kommun og Piteälven i Arjeplog kommun i Sverige.
- 2.0 Prosjektet/foretagendet iverksettes og drives i Norge, også tunnel til de to svenske vassdragene (vatn) Staddajavrre og Pieskehaure drives fra Norge.
- 3.0 Det vil ikke etableres/pågå/bedrives vannkraftproduksjon, virksomhet med vann og vann fasiliteter («vattenverksamhet och vattenanläggningar») i Sverige.
- 4.0 Søknad om konsesjon sendes til norske myndigheter/NVE og departementet, og behandles under gjeldende norsk lovgivning for vannkraftutbygging, herunder i samsvar med «Lov i henhold til konvensjonen mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten av 11 mai 1929». (Vassdragslov i.h.t konvensjon Norge/Sverige)
- 5.0 Når søknad er innkommet til vedkommende departement og denne er behandlet, sendes den videre til vedkommende svensk myndighet, for Sveriges samtykke.
- 6.0 Sverige – Mark- och miljödomstolen, Umeå – behandler spørsmålet med hensyn til Sveriges «samtykke» etter bestemmelsene i Vassdragslov i.h.t konvensjon Norge/Sverige og gjeldende svensk lovgivning for foretagendet, basert på søknad om konsesjon til norske myndigheter og den norske behandlingen av søknaden.
- 7.0 For Sveriges samtykke er det etter vår oppfatning helt avgjørende at foretagendet er i samsvar med bestemmelsen i;
 - * Miljöbalk (1998:808) 4 kap. 1 § første ledd 2. og andre ledd, herunder et ledd i «utvecklingen av befintga tätoeter eller av det lokala näringslivet» og eventuelt
 - * Lag (1989:812) 2 kap. 1§, herunder «skall verksamhetsutövaren ha rådighet över vatten inom det område där verksamheten skall bedrivas.»
- 8.0 Det foreligger – etter vår oppfatning – ingen usikkerhet (risiko) i at foretakseier/søker ikke oppfyller vilkår om utvikling av det lokale næringslivet (av stedlige lulesamer) og samtidig å ha rådighet over vassdragene i det aktuelle området i Sverige.
- 9.0 De grunnleggende vilkår for å få Sveriges samtykke - til å iverksette planlagt foretagende, basert på positiv norsk behandling av konsesjonssøknaden - er til sted.

Grunnleggende faktiske opplysninger med hensyn til prosjektet-fakta, gjeldende norsk og svensk lovgivning og sakens behandling

Prosjektbeskrivelse med hensyn til lovgivningen for saksbehandling

Lappland kraftverk er planlagt med kraftstasjon i Sulitjelma, i samme høydenivå som havet og derfra utløp til havet (Grytvika i Saltdalsfjorden). Kraftverket er basert på vannressurser fra Stora Luleälv, i hovedsak oppstrøms riksgrensen fra norsk side og Piteälven fra Pieskehaure som har sitt tilløp også fra norsk side av riksgrensen mot nord og vest. Det gjelder her i prinsipp vannressurser fra Norge som har sitt utløp til Sverige, herunder svensk vannfall/fallrettighet fra grensen og Pieskehaure til havet/Bottenviken.

Prosjektet – kalles her også foretagendet

10.0 De aktuelle vassdragene (vatten) som planlegges regulert til kraftstasjon i Sulitjelma, Fauske kommune er:

- 10.1 Messingmalmvatnan – norsk, 1009 moh, svensk fall fra 820 moh – utløp til Gasakjavre / Virihaure / Stora Luleälven i Sverige.
 - 10.1.1 Reguleres med utløp i tunnel til Leirvatnet (norsk) / Bajep Sårjåsjavrre (norsk), kraftstasjon i Sulitjelma (000 moh) / havet i Saltdalsfjorden.
- 10.2 Leirvatnet - norsk, 826 moh, svensk fall fra 826 moh – utløp til Gasakjavre / Virihaure / Stora Luleälven i Sverige.
 - 10.2.1 Reguleres med utløp i tunnel til Bajep Sårjåsjavri (norsk) / kraftstasjon i Sulitjelma / havet.
- 10.3 Staddajavrre – svensk, 960 moh, svensk fall fra 960 moh (etter regulering 821 moh) – utløp til Gahpesluppal / Virihaure / Stora Luleälven.
 - 10.3.1 Reguleres med utløp i tunnel til Vuolep Sårjåsjavrre (norsk side) / Bajep Sårjåsjavrri / kraftstasjon i Sulitjelma / havet.
- 10.4 Vulep Sårjåsjavrre - norsk og svensk, 821 moh, svensk fall fra 821 moh – utløp til Gahpesluppal / Virihaure / Stora Luleälven.
 - 10.4.1 Reguleres med utløp (ved senkng av terske i vatnet) til Bajep Sårjåsjavrre / kraftstasjon i Sulitjelma / havet.
- 10.5 Bajep Sårjåsjavrre – norsk, 822 moh, svensk fall fra 821 moh – utløp til Vuolep Sårjåsjavrre (norsk og svensk) / Gahpesluppal / Virihaure / Stora Luleälven.
 - 10.5.1 Reguleres ved senkning av vatnet med to meter, utløp i tunnel til kraftstasjon i Sulitjelma / havet.
- 10,6 Pieskehaure - svensk, 578 moh, svensk fall fra 578 moh - utløp til Alep Miehkak / Piteälven i Sverige.
 - 10.6.1 Reguleres med utløp i tunnel til kraftstasjon i Sulitjelma / havet.

11.0 Lappland kraftverk bygges - hele tiltaksområdet er – i Norge .

- 11.1 Regulering av de norske vassdragene Messingmalmvatnan, Leirvatnet, Bajep Sårjåsjavrre til kraftstasjon i Sulitjelma og til havet bygges på norsk side / i Norge.
- 11.2 Ved regulering av de svenske vassdragene/vatnene Staddajavrre og Pieskehaure til norsk side (Norge) bygges tunnel (uttak) fra norsk side.
 - 11.2.1 Masseuttak, deponi og reguleringssjakt for vannuttak blir på norsk side/Norge.

12.0 Virkningen av forhold under pkt. 10.0 og 11.0.

- 12.1 Lappland kraftverk prosjektet omfatter foretagende - anlegg, arbeid og andre foranstaltninger i vassdrag i Norge - og tunnel fra Norge og inn i Sverige til svenske vassdrag - som er av slik beskaffenhet at det voldes merkbare forandringer i vassdrag i Sverige med hensyn til leie, retning, vannstand / vannmengde.
- 12.2 Prosjektet/foretagendet omfatter overføring av svenske vannkraftressurser - fra nedbørsområder i Norge og dels i Sverige (grensenære nedbørsområder) som nå har sitt utløp til Stora Luleälven og Piteälven - direkte til havet i Norge, herunder ikke til et annet nedbørsområde i Norge eller Sverige.
- 12.3 Prosjektet/foretagendet kan derfor ikke gjøres til gjenstand for «offentlig eierskap» etter Industrikonsesjonsloven Kap. 1, § 1 og heller ikke for «særskilte forhandlinger mellom rikene», av Kongen eller vedkommende svensk myndighet. jfr. Vassdragslov i.h.t. konvensjon Norge/Sverige § 32.
- 12.4 Foretagendet er og forblir under samenes private eierskap og behandles deriblant under bestemmelsene i Vassdragslov i.h.t. konvensjon Norge/Sverige, Annet kapitel.

Lovgivning og konvensjoner som blir bestemmende for vurdering av foretagendet

13.0 Foretagendet kommer under gjeldende norsk vassdragslovgivning, herunder under bestemmelsene i «Vassdragslov i.h.t. konvensjon Norge/Sverige» - «Lov i henhold til konvensjonen mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten av 11 mai 1929.».

13.1 Første kapitel. Lovens omfang.

§ 1, fastsetter sitat:

«1. Denne lov omfatter i den utstrekning som de etterfølgende bestemmelser fastsetter anlegg, arbeide eller annen foranstaltning i vassdrag i Norge eller Sverige som er av den beskaffenhet at derved voldes merkbare forandringer i vassdrag innen det annet rike med hensyn til dybde, leie, retning, vannstand eller vannmengde eller forårsaker hinder for fiskens gang til skade for fisket innen dette riket.».

13.2 Annet kapitel. Om foretagender som iverksettes i Norge.

§ 3 fastsetter sitat:

«Tillatelse til et foretagende kan meddeles uten hensyn til hvorvidt det vannfall eller den faste eiendom eller den ferdsels- eller den fløtningsinteresse for hvis regning foretagendet aktes iverksatt hører hjemme i Norge eller Sverige.».

§ 6 fastsetter, sitat:

«1. Tillatelse til et foretagende kan ikke meddeles uten at Sverige overensstemmelse med art. 12 i konvensjonen mellom Norge og Sverige av 11 mai 1929 har gitt sitt samtykke, hvis foretagendet kan antas å medføre ulempe av nogen betydning innen Sverige for et vassdrags benyttelse til ferdsel eller fløting eller å forårsake hinder for fiskens gang til skade for fisket innen Sverige, eller hvis foretagendet kan antas der å fremkalle betydelige forstyrrelser i vannforholdene innenfor et større område.»

«2. Sverige kan til sitt samtykke knytte vilkår som angår foretagendets planleggelse og forebyggelse eller minskning av skade og ulempe for almene interesser samt angående sikkerhetsstillelse for oppfyllelsen av de vilkår som fastsettes for samtykke og for de forpliktelser som for øvrig kan følge av foretagendet innen Sverige.».

§ 7 fastsetter, sitat:

«2. Hvis det vannfall eller den faste eiendom eller den ferdsels- eller den fløtningsinteresse for hvis regning foretagendet aktes iverksatt hører hjemme i Sverige, skal søknaden være fulgt av uttalelse fra vedkommende svensk myndighet om at der fra svensk side intet er å innvende mot at søknaden opptas til behandling.».

«3. Når søknaden er innkommet til vedkommende departement, skal et eksemplar av søknaden med bilag ledsaget av de nødvendige opplysninger om søknadens behandling her i riket sendes til vedkommende svenske myndighet.»

14.0 Foretagendet med hensyn til Sveriges «samtykke» kommer under gjeldende svenske bestemmelser om vassdragslovgivning.

Sverige kan under bestemmelse om «samtykke» knytte «vilkår som angår foretagendets planleggelse» til bestemmelsen i

14.1 Miljöbalk (1989:808) 4 kap. Särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten för vissa områden i landet.

1 § fastsetter, sitat:

«De områden som anges i 2-8 §§ är med hensyn till de natur- och kulturvärden som fins i områdena, i sin helhet av riks- interesse. Exploateringsföretag och andra ingrep i miljön får komma till stånd endast om

1. det inte möter något hinder enligt 2-8 §§ och
2. det kan ske på ett sett som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

Bestämmelserna i första stycket 2 och i 2-6 §§ utgör inte hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet eller för utförandet av anläggningar som behövs för totalförsvaret».

6 § fastsetter, sitat:

«Vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenoverledning för kraftändamål får inte utföras i nationalälverna Torneälven, Kalixälven, Piteälven och Vindelälven med tillhörande vattenområden, källfløden och bifløden samt följande vattenområden med tillhörande käll- och bifløden: ---

I Luleälven Stora Luleälven uppströms Akkajaure, Lilla Luleälven uppströms Skalka och Tjaktajaure samt Pärlälven.»

Kommenter til bestemmelsene i §§ 1 og 6:

Lapland kraftverk prosjektet kommer under «særskilda bestemmelser for hushalling med vatten» i det aktuelle området.

Laponia Center AB og MuskenSenter AS er en stedlig lulesamisk fellesskaps ordning for å utvikle det lokale næringslivet, kulturen og eksisterende tettsteder, og kommer med sin virksomhet under bestemmelsene i Miljøbalken 4 kap. 1 §, første og andre ledd, og rammes derfor ikke av bestemmelsen i 6 §.

Sverige kan også under bestemmelse om «samtykke» eventuelt knytte «vilkår som angår foretagentets planleggelse» til bestemmelsen i

14.2 Lag (1989:812) med særskilda bestemmelser om vattenverksamhet.

1 kap. Innledende bestemmelser.

1§ fastsetter, sitat:

«Denna lag är tillämplig på vattenverksamhet och vannanläggningar. Bestämmelser om vattenverksamhet och vattenanläggningar finns också i miljöbalken.

2 kap. Rådighet över vatten m.m.

1 § fastsetter, sitat:

«För att få bedriva vattenverksamhet skall verksamhetsutövaren ha rådighet över vatnet inom det område där verksamheten skall bedrivas.»

2 § fastsetter, sitat:

«Var og en råder över det vatten som finns innom hans fastighet. Rådighet över en fastighets vatten kan också någon ha till följd av upplåtelse av fastighetsegaren eller, enligt vad som är särskilt föreskrivet, förverk tvångsvis.»

«Rådighet över vatnet» fremkommer av deriblant

14.3 Rennæringslag (1971:437)

1 § fastsetter, sitat:

«Den som er av samisk härkomst (same) får enligt bestämmelserna i denna lag använda mark och vatten till underhåll for sig og sina renar.

Rätten enligt första stycken (renskötselrätten) tilkommer den samiska befolkningen og grundas på urminnens hävd.»

14.4 Kommenter til bestemmelsene i pkt. 14.2 og 14.3:

Det er tvilsomt om «Lag (1989:812) med «særskilda bestemmelser om vattenverksamhet» i Sverige, kommer til anvendelse for vurdering av svensk «samtykke» til et foretagende / vannkraftvirksomhet i Norge.

Staten er grunneier/fastighetsägare til de aktuelle fjellområdene og har gitt samene «upplåtelse»/rådighet som er særskilt föreskriven i Rennæringslagen. Samene - herunder Laponia Center AB og MuskenSenter AS som eies (er et organisert fellesskap) av stedlige lulesamer - har råderett til de aktuelle vassdrag (vatten) som inngår i Lapland kraftverk prosjektet.

Lag (1989:812) er tilsiktet «vattenverksamhet och vannanläggningar» i Sverige. I dette tilfelle (Lapland kraftverk prosjektet) skal ingen av delene pågå eller iverksettes i Sverige.

15.0 Lapland kraftverk prosjektet er et «foretagende» i Norge.

- 15.1 Lapland kraftverk prosjektet er bare et inngrep i det svenske vassdragsmiljø med hensyn til endring av vatnets «*leie, retning, vannstand eller vannmengde*» i Sverige. Disse forhold (foretagende) kommer under bestemmelsen i «Vassdragslov i.h.t konvensjon Norge/Sverige» og reguleres/fastsettes i tråd med konvensjonens bestemmelser.
- 15.2 Det er i «Vassdragslov i.h.t konvensjon Norge/Sverige» fastsatt under «Annen kapitel» og «Femte kapitel» hvilke forhold som skal gjøre gjeldende under Lapland kraftverk prosjektet.
- 15.3 For øvrig foreligger en lov- og rettspraksis i Norge og Sverige om lignende prosjekt/foretagende i Norge, ved søknad (under konvensjonens bestemmelser) om konsesjon, norsk og svensk saksbehandling av konsesjon for Skjomen kraftverk, Narvik kommune. Lapland kraftverk prosjektet bør behandles på lignende måte, med tillegg av bestemmelsen i Miljöbalk (1989:808) 4 kap. og eventuelt Lag (1989:812).

16.0 Vurdering med hensyn til tidligere betraktninger og vurderinger.

- 16.1 Det er den svenske stat – Kronan – som er eier til «mark och vatten» i Norrbottens og Västerbottens län «ovan odlingsgränsen», herunder i de aktuelle områdene for Lapland kraftverk i Sverige.

Samene har gjennom «Rennäringslagen» ervervet råderett gjennom lovgivningen til de aktuelle statens marker og vassdrag, for de samme områdene for Lapland kraftverk i Sverige.
- 16.2 Stedlige samer i Sverige har rett til å utnytte de aktuelle vannressursene i Lapland «ovan odlingsgränsen», som er ledd i lokal næringsutvikling. Jfr. Miljöbalk, Lag (1998:812), og «Rennäringslagen».
- 16.3 Laponia Center AB og MuskenSenter AS (organisert fellesskap av stedlige lulesamer) kan søke NVE om konsesjon til Lapland kraftverk, herunder om å få nyttiggjøre de aktuelle vannressursene til kraftutbygging, under henvisning til egen/stedlige lulesamisk næringsutvikling, og samenes rådighet over mark og vatn. Jfr. tillatelse for svenske forhold gitt i Miljöbalk, Lag (1998:812), og «Rennäringslagen».
- 16.4 Samene betaler ikke noe til den svenske stat – Kronan – for sin råderett til mark og vatn, herunder rett til å utnytte svensk mark og vatn til sitt materielle kulturgrunnlag.

17.0 I sum kan anføres/hevde, og vi tør/vågar påstand:

- Lappland kraftverk prosjektet er klart i samsvar med norsk og svensk lovgivning, søknad om konsesjon kan utarbeides og sendes til NVE, under forutsetning av at søker og eier til kraftverket er stedlige lulesamer.
- Bestemmelsene i Miljöbalk med hensyn regulering av vann i nasjonalelvne og Lag (1998:812) om råderett til de aktuelle vannressursene, herunder rett til å kunne søke konsesjon for Lappland kraftverk er i den svenske lovgivningen klart gitt til stedlige lulesamer, herunder prosjekteiere til Lappland kraftverk.
- Lappland kraftverk prosjektet er for øvrig ganske så forutsigbar.

Dette til potensielle parters orientering.

Vennlig hilsen

Simon Andersen
Laponia Center AB
MuskenSenter AS

Tlf: +47 75518800
Mobil: +47 93018820 eller +47 47818820